

+Koiran ensiapu

*Jokaisen koiraomistajan pitää tietää miten toimia onnettomuuden sattuessa: ensin py-
syttele niin rauhallisena kuin voit, arvioi
tilanne, anna ensiapua ja tarvittaessa ota
yhteys eläinlääkəriin.*

Haavahoito

Liian lyhyeksi leikattu kynsi / katkennut kynsi

Ei vaadi yleensä erityistoimenpiteitä. Koira kannattaa laittaa esimerkiksi kylpyhuoneeseen siksi aikaa, kun kynsi vuotaa, jottei haavaan mene roskaa ja puhdistus on helppoa. Kannuskynnen katkettua voi jalan ympärille laittaa kevyen siteen kunnes haava ei ole enää vuotoherkkä.

Pisto- ja viiltohaavat

Haavat paranevat yleensä hyvällä hoidolla nopeasti, mutta tulehdusvaara on olemassa. Pisto- ja viiltohaava puhdistetaan laimealla desinfektio- liuoksella. Mikäli haava on iso ja syvä ota yhteys eläinlääkəriin. Puruhaavat tulehtuvat herkästi ja vaativat usein eläinlääkärin hoitoa. Viiltohaavat vaativat ompelun riippuen haavan pituudesta ja jos haava on niin syvä, että alla olevat kudokset näkyvät. Muutoin riittää haavan puhdistus desinfektio- liuoksella ja alueen pitäminen puhtaana ja kuivana. Haavan tulehtumisen merkkejä ovat turvotus, punoitus, kuumotus ja kipu. Mikäli jostain näistä esiintyy, ota yhteys eläinlääkəriin.

Polkuanturassa

Ensiapu: Pienten anturahaavojen hoidoksi riittää haavan puhtaana ja kuivana pitäminen. Syvät ja/tai pitkät haavat saattavat eläinlääkärin hoitoa. (Kts. Tassun sitominen)

Silmäluomessa

Puhdista haava ja vie koira eläinlääkəriin, sillä kaikki isommat silmäluomihaavat vaativat ompelun.

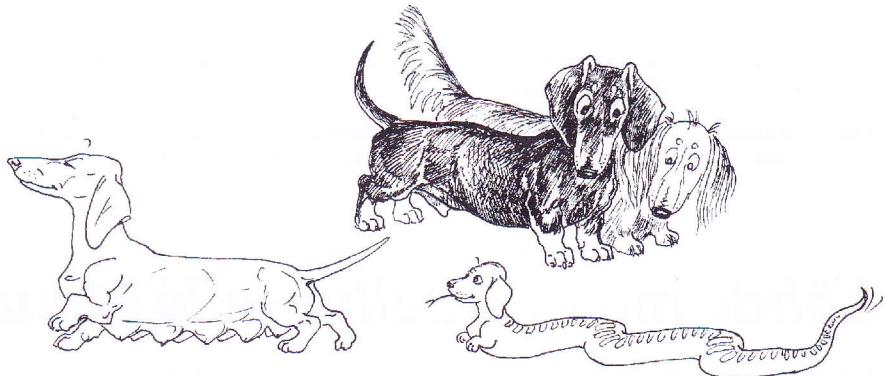
Hampaan murtuminen

Oireet: Pienet hampaan kiilteen murtumat eivät oireile. Mikäli hammas on murtunut niin, että ydin on tullut esiin koira saattaa kieltäytyä syömästä ja on haluton ottamaan mitään suuhunsa.

Ensiapu: Pienet vauriot eivät vaadi välitöntä hoitoa. Mikäli ydinkanava näkyy tai vuotaa verta, tai murtumalinja menee ienrajan alapuolelle, on syytä kääntyä eläinlääkärin puoleen.

Hukkuminen

Oireet: Hukkuva menettää nopeasti tajuntansa. Hengitysliikkeet taukoavat, sydämen toiminta heikkenee, pulssi ei tunnu, sydäntäänä ei kuulu. Kylmään veteen hukkuneen

Kuva: Marika Stanovoi

selviämismahdollisuudet ovat paremmat kuin lämpimään, suolaiseen paremmat kuin makeaan veteen hukkuneen. Yli puoli tuntia hukkuneena ollut on yleensä menetetty.

Ensiapu: Aloita ensiapu tyhjentämällä vesi keuhkoista nostamalla pieni koira takajaloista ilmaan ja ravistelemalla, iso koira asettamalla kaltevalle pinnalle päätä alasuuntaan. Aloita elvytys. (kts. Tekohengitys ja Paineluevlytys). Huomaa, että elpymisen merkit voivat ilmetä hitaasti!

Hypotermia eli alilämpö

Oireet: Koiran normaali ruumiinlämpö on 38,5 - 39 °C. Merkittävä alilämpö on kyseessä, kun koiran lämpötila on 30 - 32 °C, vakavasta alilämmöstä on kyse ruumiinlämmön laskettua 22 - 25 °C:een, mikä aiheuttaa palautumattomia muutoksia koiran elintoi- mintoihin. Vakavan alilämmön oireita ovat tajunnan häiriöt, alhainen verenpaine ja heikko pulssi, hidas tai lähes puuttuva hengitys sekä voimakas lihasjäykkyys.

Ensiapu: Koiran lämpöä aletaan nostaa varovasti. Kääri koira huopaan, siirrä koira lämpimään. Huopien väliin voi asettaa haaleavesipulloja. Vaikeissa tapauksissa koira on vietävä eläinlääkəriin hoidettavaksi.

Häkämrykytys

Tyypillisiä tulipalojen yhteydessä.

Oireet: Oireita ovat alakuloisuus, liikehäiriöt, voimakas läähättäminen, tummanpunaiset ikenet, kouristukset mahdollisia, tajuttomuus. Hapenpuute saa aikaan hengitysliikkeiden loppumisen eli hengityshalvauksen.

Ensiapu: Vie koira mahdollisimman nopeasti raikkaaseen ilmaan. Elvytä tarpeen mukaan. (Kts. Tekohengitys ja paineluevlytys)

Käärmeenpuremat ja hyönteisten pistot

Ampiaisten ja mehiläisten pistot

Oireet: Ensimmäisenä ilmaantuu voimakas turvotus. Pistokohta voi olla kuuma, punai-

nen ja kipeä. Pistoille yliherkkä koira tai usean piston saanut koira on väsynyt, saattaa oksennella ja kuulata. Vaikeissa tapauksissa voi johtaa kuolemaan. Piston vakavuuteen vaikuttaa pistokohta (kuono, kaula, suu ja silmät ovat vakavimmat pistoalueet) sekä pistojen määrä.

Ensiapu: Mikäli koira on pistänyt yksi tai kaksi ampiaista ei tilanne ole yleensä kovinkaan vakava. Pistokohtia voi hoitaa levittämällä ruokasoodan ja veden sekoitusta vähentämään kutinaa. Piston osuttua kuonoon, suuhun tai kaulan seudulle tarkkaile tilannetta ja vie koira tarpeen vaatiessa eläinlääkəriin. Esim. mikäli koiralla on hengitysvaikeuksia. Myös kyytabletteja koiralle voi antaa ensiavuksi (1/2 tablettia / 5 kg, kuitenkin max. 3 tabl.) Piston osuttua silmään tulee koira toimittaa välittömästi eläinlääkəriin.

Kyynpurema

Oireet: Saattaa löytyä kaksi neulanpisto- maista reikää 3- 4 mm päässä toisistaan. Pureman saanut koira muuttuu muutamassa minuutissa vaisuksi. Puremakohda turpooa parissakymmenessä minuutissa. Monilla esiintyy pahoinvointia, kuolaamista ja oksentelua. Vaikeissa tapauksissa esiintyy kouristelua ja tajuttomuutta. Oireiden vakavuuteen vaikuttaa koiran koko, ikä, yleis- kunto, puremakohdan sijainti ja ruiskutetun myrkytys määrä.

Ensiapu: Rauhoita koira ja pidä se mahdollisimman liikkumattomana. Älä koske puremakohdan. Anna kyyppakkauksesta tabletit (1/2 tabl / 5kg kuitenkin max 3 tabl.). Kanna tai taluta koira hitaasti kotiin. Älä anna syötävää, juotavaa tai kipulääkettä. Seuraa koiran vointia ja vie oirehtiva koira eläinlää- kəriin.

Myrkyttömän käärmeen purema

Oireet: Kaksi neulanpisto- maista jälkeä saattaa löytyä. Puremakohda saattaa tulehtua (oireina turvotus, punotus).

Ensiapu: Kts. pistohaava.

Lämpöhalvaus

Oireet: Ympäristön kuumuus yhdessä kostean ja seisovan ilman kanssa voi nostaa koiran ruumiinlämmön nopeasti liian korkeaksi (esim. kesäkuumalla autossa). Lämpöhävauksen ensimmäiset oireet ovat nopea läähätys ja levottomuus, horjahtelu ja hoipuva liikkuminen. Koiran polkuanturat ovat märät. Muita mahdollisia oireita ovat kuolaaminen, tuijottava katse, oksentelu, ripuli sekä kirkkaanpunaiset limakalvot. Tila voi johtaa lopulta sokkiin ja tajuttomuuteen. Seurauksena saattaa olla jopa kuolema.

Ensiapu: Koira on siirrettävä nopeasti viileämpään paikkaan ja mikäli mahdollista jäähdyttää sitä viileällä vedellä. Koiralle tulee tarjota juotavaa, voidaan antaa myös sokeriliuosta. Vakavat lämpöhalvaustapaukset on kuljetettava nopeasti eläinlääkäriin.

Mahalaukun kiertymä ja laajentuma

Oireet: Koira tulee silmännähdessä levottomaksi, kuolaa, yrittää oksentaa ja menee lopulta sokkiin. Mahalaukkuun alkaa kertyä kaasuja sen kiertyessä itsensä ympäri, mikä näkyy myös ulospäin mahan turpoamisena. Tila on tyypillisin isoille, syvärintaisille koirille.

Ensiapu: Mahalaukunkiertymä on hengenvaarallinen, ainoa parannuskeino on leikkaus. Koira on kuljetettava viipymättä eläinlääkäriin!

Murtumat:

Murtumat hännässä ja raajassa

Ole erittäin varovainen käsitellessäsi koira, ette pahenna tilannetta! Varo myös kivun sokaiseman koiran hampaita (Suu saattaa olla syytä sitoa kiinni esim sideharsolla ennen raajan käsittelyä). Vaatii immobilisoinnin, kts. Lastoittaminen.

Murtumat selässä

Oireet: Koira on todennäköisesti sokissa ja makaa maassa liikkumatta.

Ensiapu: Vedä loukkaantunut, maassa makaava koira paareille selkäpuolelta. Paareiksi käy takki, matto tai vastaava, mutta mieluiten jokin tukeva alusta kuten pöytälevy. Sido kyljellään makaava koira kiinni paareihin liikkumisen estämiseksi. Nosta paareja mahdollisimman tasaisesti. Katso kuljetettaessa, että koira sopii makaamaan pää ojennettuna. Tarkista, ettei panta, kieli, lima, multa tai vastaava tuki hengitysteitä. Vie koira mahdollisimman nopeasti eläinlääkäriin.

Myrkytykset

Yleisimmät oireet: Voimakas ripuli ja oksentelu, heikkous, lihasnytkähtelyt, väsymys, verenvuodot ja virtsaamisvaikeudet.

Ensiapu: Ota yhteyttä eläinlääkäriin, myrkytystietokeskus ei enää ota vastaan eläinpuheluja. Ennen kuin soitat, selvitä mitä ja kuinka paljon koira on ainetta nauttinut. Älä okseta koira omiin päihin, mikäli nautittu aine on selvästi hapanta tai emäksistä (mm. pesuaineet). Lääkekaapissa on hyvä olla purkki lääkehiiltä myrkytystapauksen varalta, lääkehiili sitoo suolella olevaa materiaalia itseensä estäen osan imeytymisestä.

Oksentelu ja ripuli

Oksentelu silloin tällöin on koiralle tyypillistä sen kohtalaisen valikoimattomien syömätottumusten vuoksi. Vasta jos oksentelu on jatkuvaa, koira on apaattinen ja sen yleisvointi huononee, kannattaa asiasta huolettaa. Varsinkin pentu saattaa mennä nopeasti huonoon kuntoon.

Ensiapu: Tarkkaile koira, älä tarjota koiralle mitään syötävää ennen kuin oksentelu loppuu. Huolehdi koiran nestetasapainosta, oksentelevan ja/tai ripuloivan koiran elimistö saattaa kuivua. Markkinoilla on monenlaisia valmisteita suoliston toiminnan tasapainottamiseen, mm. erilaisia maitohappobakteeri- ja elektrolyyttivalmisteita. Mikäli oksentelu jatkuu yli vuorokauden tai koiran kunto huononee nopeasti, koira on väsynyt, kuumeinen tms., ota yhteys eläinlääkäriin.

Oksentelu liittyy usein ripuliin, mutta ne voivat myös esiintyä erikseen. Samat ensi-apuohjeet pätevät ripulointiinkin, nestetasapainosta on pidettävä huoli ja tarkkailtava koiran yleistilaa. Yli vuorokauden jatkuva ripuli on syy soittaa eläinlääkärille, samoin jos koiran yleiskunto laskee nopeasti, se on kuumeinen/alilämpöinen, tai ripuloi verta.

Ensiapu: Oksentelu/ripulitaudin hoito kotona: Koiraa on hyvä pitää nestepaastolla esimerkiksi puolesta vuorokaudesta kokonaiseen (pentua varovaisemmin), ja huolehdittava siitä, että se saa tarpeeksi nestettä pieniä määriä kerrallaan juottaen esim. ruis-kun avulla ellei koira juo itse. Ruokinta aloitetaan varovasti tarjoten ensin esimerkiksi riisin keitinlientä, tämän jälkeen sekoittaen siihen helposti sulavia ruoka-aineita, kuten riisiä, raejuustoa, keitettyä kanaa pieninä paloina tms. Ruokinta tulee aloittaa vähitellen antaen pieniä annoksia useasti päivässä. Vähitellen palataan koiran normaaliin ruokavalioon.

Ontuminen

Koiran ontuminen voi johtua hyvin monesta eri syystä. Jalassa voi olla revähtymä, haava, murtuma, sijoiltaan meno, jännevamma, kroonisempi ongelma esimerkiksi kehityshäiriö jne., tai taustalla voi olla jokin muu, esimerkiksi neurologinen ongelma. Eläinlääkärikäynnin tarve on tapauskohtainen, mutta muutamia yleisohjeita voidaan antaa.

Ensiapu: Käy läpi jalka, jota koira ontuu, mahdollisten ulkoisten vammojen, haavojen, turvotusten tms. varalta. Samalla voit varovasti tunnustella, onko jokin kohta jalassa, jota koira erityisesti aristaa. Mikäli koira kantaa jalalle painoa, eikä sen yleisvoimissa ole muutoksia, ontuma ei ole välitön hätätapaus. Ellei koira aseta lainkaan painoa

jalalle, vaan pomppii kolmella jalalla, on tapahtunut jokin äkillinen tapaturma tai koira vaikuttaa kivuliaalta, on syytä ottaa yhteyttä eläinlääkäriin.

Paleltumat

Oireet: Ensimmäisen asteen paleltuma on kalpea, tunnoton, verenkierto alueella on heikentynyt. Lämpimässä paleltuma muuttuu punakaksi ja aristavaksi. Iho voi myöhemmin alkaa halkeilla ja karvat alueelta irrota. Toisen asteen paleltumassa kyseessä on jo mustanruskea ja märkivä kuolio, joka ei enää parane.

Ensiapu: Aloita paleltuma-alueen lämmitys varoen. Älä hiero aluetta, mutta lämmitä jo ulkotiloissa esim. käsin. Siirrä koira lämpimään. Paleltumaa voi hoitaa kosteilla noin 30 asteisilla pyyhkeillä tai upottamalla paleltuma-alue samanlämpöiseen veteen 15 – 20 minuutiksi. Älä anna alueen jäätyä uudelleen! Älä voitele aluetta rasvoilla tai kääri aluetta puristaviin siteisiin. Mikäli paleltuma on laaja toimita koira eläinlääkärin hoitoon.

Palovammat

Palovammat luokitellaan neljään asteeseen vakavuuden perusteella. 1. asteen vammassa iho ainoastaan punottaa (esim. auringon polttamat. Näitä on mm. karvattomilla koirilla kesäisin). 2. asteen vammassa iholle muodostuu rakkuloita. 3. asteen vammassa iho alkaa hiiltymään ja muuttuu mustaksi. 4. asteen vamma vaurioittaa jo alla olevia kudoksia.

Ensiapu: Kaikilla palovammoilla on tärkeää vaurioalueen mahdollisimman nopea jäähdyttäminen, jotta estetään vaurion eteneminen alempiin kudoksiin. Tehokkainta on viileä, juokseva vesi. Jäähdytystä tulee jatkaa usean minuutin ajan. Tämän jälkeen arvioidaan vamman vakavuus. Jatkotoimenpiteet riippuvat vaurion laajuudesta ja asteesta. 1. asteen palovammakin on vakava, jos palanut alue on suuri esim. koko raaja. Pienet 1. ja joskus 2. asteen vammat voidaan hoitaa kotona paikallishoidolla, esim. Bacibact-voiteella. Vakavammin vammautuneet tulee viedä ensiavun jälkeen välittömästi eläinlääkärin hoidettavaksi.

Revähtymät

Kolhut ja iskut lihaksiin, niveliin ja jänteisiin aiheuttavat vammoja riippuen voiman suuruudesta ja laadusta. Kylmät lihakset ovat revähdyttäviä. Pienimpiä lihasten revähtymiä ei koiralla yleensä edes huomaa suuremmat aiheuttavat ontumista.

Ensiapu: Kylmähoito. Talvella kannattaa heti ensiavuksi peittää revähtymäkohta lumella ja puristaa molemmin käsin. Tämä noin kymmenen minuutin ajan. Myös jääpalapussit ajavat saman asian. Lihaksen annetaan välillä lämmetä ja sama toistetaan useamman kerran. Lievissä revähtymissä koira pidetään mahdollisimman liikkumattomana vuorokausi. Noin viikon kuluttua voi aloittaa normaalin liikkumisen. Vakavissa revähtymissä tarvitaan eläinlääkärin apua. Tällöin lihaksessa tuntuu selvä kuoppa. Vakava revähtymä saattaa tarvita leikkaushoitoa. Ensiapuna myös tällöin kylmähoito.

Ripuli

Ensiapu: Lyhytaikaiset, lievät ripulit voi hoitaa kotona itse. Äkillisessä ripulissa huolehdi koiran riittävästä nesteensaannista. Voit antaa suoliston toimintaa tasapainottavaa valmistetta ja elimistön elektroyttitasapainoa ylläpitävää (natrium- ja kaliumsuoloja sisältävää) valmistetta. Ota eläinlääkäriin yhteyttä mikäli koiralla on alilämpöä, kuumetta, veristä ulostetta, kipuja, kouristuksia tai jos suolistohäiriötä/ripulointia jatkuu yli kolme vuorokautta tai mikäli koiralla on toistuvia suoliston toimintahäiriöitä. Jos kyseessä on pentu, tai heikkokuntoinen koira ota yhteys eläinlääkäriin nopeammin.

Raajan sijoiltaan meno

Yleisoireet: Raajan sijoiltaanmeno on yleensä helppo nähdä. Koira roikottaa raajaa, ei astu sen päälle.

Ensiapu: Pidä raaja mahdollisimman liikkumattomana. Koira tulee toimittaa viipymättä eläinlääkäriin.

Silmävammat

Silmätulehdukset

Silmä punoittaa, silmä saattaa vuotaa ja koira voi ilmaista kipua ja kutinaa siristämällä silmää ja yrittämällä hangata sitä.

Ensiapu: Katso luomien alle, mikäli silmää ärsyttää jokin vierasesine. Akuutti hätätapaus silmätulehdus ei ole, mutta useimmiten vaatii eläinlääkärin hoitoa ja voi olla koiralle erittäin kiusallinen. Silmävuotoa voi puhdistaa mieluiten fysiologiseen suolaliuokseen kostutetulla sideharsotaitoksella.

Haava silmässä

Silmäluomessa olevat haavat ovat kuin haavat muuallakin iholla, koosta riippuen arvioitava, tarvitseeko ompelua vai ei. Silmän lähistöllä olevat haavat olisi eläinlääkärin hyvä tarkistaa mahdollisten silmän sarveiskalvovaurioiden varalta. Mikäli jokin tökkää koiraa silmään, ja silmä vuotaa, kutiaa, koira siristelee silmää tms., ota yhteys eläinlääkäriin.

Silmän ulosluiskahtaminen

Yleisoireet: Silmä on "pullahtanut" luomien ulkopuolelle, mustuainen on pieni. Tyypillisesti lyhytkuonoisten koirien ongelma (mm. mopsit ja cavalierit) joka tulee yleensä tappelon seurauksena, esimerkiksi isomman ravisteltua.

Ensiapu: Ota välittömästi yhteyttä eläinlääkäriin. Pidä silmä puhtaana ja kosteana. Voit joko laittaa suolaliuoksessa kostutetun harsotaitoksen silmän suojaksi tai kostuttaa silmää tiputtamalla tippoja suoraan silmään.

Sokki

Yleisoireet: Kalpeat tai valkoiset limakalvot, nopea syke ja hengitys.

Vuotosokki

Oireet: Veren määrän väheneminen, pulssi nopea, mutta heikko, sekavuutta, heikkoutta, janoa

Ensiapu: Tyrehtyät verenvuoto ja nosta koiran takaruumis etuosaa korkeammalle. Kääri eläin huopaan lämmön ylläpitämiseksi. Lämminvesipulloja kannattaa käyttää. Jos eläin ei hengitä, aloita elvytys (Kts. Tekohengitys, paineluevlytys ja paineside)

Sydänperäinen sokki

Syynä sydämen voiman pettäminen

Verisuoniston laajenemisesta johtuva sokki

Kts. lämpöhalvaus

Sähköiskut

Koira saa sähköiskun tyypillisesti pentuna puskeltuaan pistorasiassa kiinni olevaa sähköjohtoa. Mikäli koira ei saa irti otettaan sähköjohtosta, muista irrottaa kosketin pistorasiasta ennen kuin kosket eläimeen sillä muuten olet itse vaarassa saada sähköiskun.

Oireet: Elimistön kautta kulkeva sähkövirta aiheuttaa palovammoja, nesteiden kertymistä keuhkoihin sekä paikallisia toimintahäiriöitä hermoissa, selkäytimessä ja aivoissa. Seurauksena voi olla tajuttomuus, sokki ja sydämen toiminnan pysähtyminen.

Ensiapu: Elvytys tulee aloittaa välittömästi, jos hengitys on pysähtynyt, vaikka sydän toimisikin!

(Kts. Tekohengitys)

Tajuttomuus

Oireet: Koira ei reagoi ympäristöstä tuleviin ärsykkeisiin. Syy mm. päähän kohdistunut isku, voimakas sokki tai hengitysteissä olevasta vierasesineestä. Hyvin syvää tajuttomuutta kutsutaan koomaksi. Palautumattomassa tajuttomuustilassa koira on aivo-kuollut.

Ensiapu: Tarkista hengittäkö koira? Jos ei aloita elvytys. (Kts. Tekohengitys ja Paineluevlytys). Jos koira hengittää itse, elvytystoimenpiteitä ei tarvita. Aseta koira oikealle kyljelleen makaamaan. Tarkista, että hengitystiet pysyvät avoinna eikä esim kieli sulje hengitysteitä. (Kts. Koiran kylkiasento)

Vaaralliset ruoka-aineet:

Lintujen ja sian pitkät luut

Katso vierasesineet ruansulatuskanavassa

Pulla ja sämpylätaikina

Oireet: Pullataikinan hiiva aiheuttaa koiralle humalatilaa: koira hoipertelee, oksentaa

ja ripuloi. Pahimmassa tapauksessa koira saa alkoholimyrkytyksen ja kuolee.

Ensiapu: Mikäli koira on syönyt pullataikinaa vain vähän, riittää ensiavuksi tilanteen seuranta. Mikäli pullataikinaa on mennyt paljon (koiran kokoon suhteutettuna) vie koira viipymättä eläinlääkäriin.

Tumma suklaa

Oireet: Tumma suklaa sisältää teobromiinia, joka voi aiheuttaa koiralle epileptisiä kohtauksia, sydämen toimintahäiriöitä, oksentelua, lisääntynyttä juomista ja virtsaamista. Voi johtaa kuolemaan. Oireiden vakavuus riippuu koiran koosta ja syödyn suklaan määrästä.

Ensiapu: Oksennuta koira (kts. Oksennuttaminen) ja anna sille lääkehiiltä. Teobromiini poistuu elimistöön hitaasti. Vie tajuton koira eläinlääkäriin samoin koira, joka on syönyt paljon suklaata.

Xylitol

Oireet: Xylitol voi olla koiralle vaarallista jo pieninä annoksina, koska se alentaa koiran verensokeria rajusti.

Ensiapu: Jo pienenkin määrän syönyt koira on syytä saada oksentamaan, jos syömisestä on kulunut alle kaksi tuntia. (Kts. Oksennuttaminen). Anna koiralle sokerivettä, jotta verensokeri pysyisi riittävän korkealla tasolla. Suuren xylitolimäärän syönyt koira on vietävä viivyttämättä eläinlääkäriin!

Vierasesineet:

Pienet vierasesineet silmässä (heinän vihneet yms.)

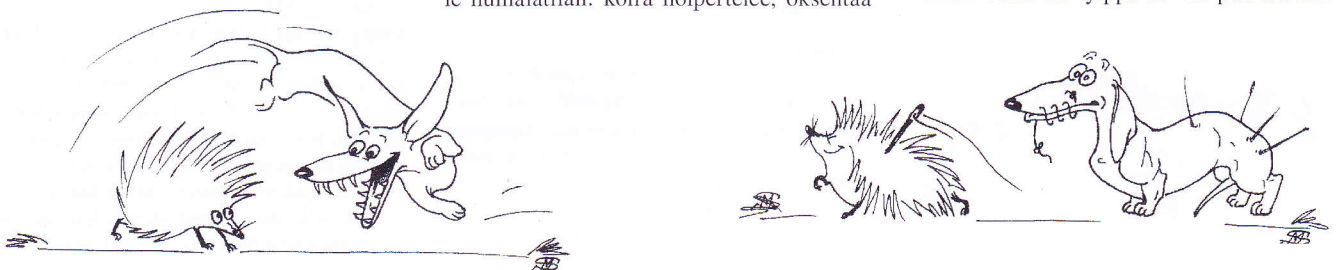
Oireet: Koira räpyttelee ja silmästä vuotaa vettä, silmä on hyvin ärtynyt. Aiheuttajana on esimerkiksi pieni roska sarveiskalvon pinnalla tai sisällä tai naarmu tms. (Voi olla myös akuutti tulehdus)

Ensiapu: Ota välittömästi yhteyttä eläinlääkäriin hoito-ohjeiden saamiseksi. Vaarana on sarveiskalvon vaurioituminen ja näön menetys.

Vierasesineet ruansulatuskanavassa

Oireet: Oksentelu, ruokahaluttomuus, väsymys.

Ensiapu: Mikäli vierasesine on jäänyt mahalaukkuun, se saatetaan saada sieltä oksentamalla ulos, mutta esimerkiksi teräviä luita syönyt ei tulisi oksentuttaa, koska terävät luut voivat myös repiä ruokatorvea. Teräviä luita syöneelle koiralle voi antaa ensiavuksi purkissa olevaa tankoparsaa, joka ei koiran elimistössä sulaa kokonaan, vaan sen kuidut voivat kietoutua teräviin esineisiin ja täten helpottaa niiden kulkua ulos. Mikäli esine on tylppä se voi poistua nor-

Kuva: Marika Stanovoi

maalia tietä, jos koiralle annetaan parafiiniöljyä. Koiran koosta riippuen annostus on ½ - 2 dl, joka juotetaan sille varovasti. Öljy liukastaa ruoansulatuskanavaa ja nopeuttaa suolen toimintaa. Mikäli esine ei tule ulos ja koiralla on oireita, vie koira viivyttelemättä eläinlääkäriin. Suolen tukkiva vierasesine aiheuttaa nopeasti yleisvoiminnan laskua ja häiriöitä elektrolyyttitasapainossa. Terävät esineet voivat puhkaista mahalaukun tai suolen, mistä seuraa vatsakalvontulehdus voimakkaana yleisoireineen.

Ylensyönti

Yleisoireet: Koira makoilee kyljellään, läähättää, on haluton liikkumaan

Ensiapu: Koiran syömästä määrästä riippuen. Mikäli koira on syönyt niin paljon esimerkiksi kuivamuonaa säkistä, että sen olo on tuskainen voi koiralle juottaa parafiiniöljyä koiran koosta riippuen ½ - 2 dl. Kuivamuonan ollessa kyseessä suolalla oksennuttaminen ei ole hyvä vaihtoehto sillä kuivamuona imee itseensä runsaasti nestettä ja koiran voi olla vaikea oksentaa.

Ensiavunanto-ohjeet:

Kantaminen pidemmällä matkalla

Loukkaantunut koira on hyvä kuljettaa terveellä kyljellään (esim. selän murtuma) joko mattoa, takkia, pöytälevyä, pulkkaa tai vastaavaa apuna käyttäen ja pitää koira mahdollisimman liikkumattomana. Koira voidaan esim. sitoa kiinni kuljetusalustaan. Metsästä loukkaantuneen koiran voi kantaa pois hartioille nostettuna (esim tassuhaavat, käärmeenpuremat).

Kiristysside

Jos raajassa tai hännässä oleva haava vuotaa paljon verta, tee kiristysside haavan yläpuolelle esimerkiksi sideharsosta. Kiristyssiteen on tyrehdytettävä verenvuoto kokonaan. Side avataan 15 – 20 minuutin välein hetkeksi ja sidotaan sen jälkeen uudelleen ellei verenvuoto ole jo loppunut. Siteen avaaminen välillä on tärkeää, jotta raaja tai häntä ei mene kuolioon.

Kuumeen mittaaminen

Koiran ruumiinlämpö mitataan peräsuolesta. Koiran normaali ruumiinlämpö on noin 38,5 - 39°C.

Lastoittaminen

Lastoittaminen on tarpeen raajan ollessa murtunut. Ole erittäin varovainen käsittellessäsi koiraa, ettet pahenna tilannetta! Varo myös kivun sokaiseman koiran hampaista (Suu saattaa olla syytä sitoa kiinni esim sideharsolla ennen raajan käsittelyä). Voit kiertää jotakin pehmeää (esim pyyhe) raajan ympärille ennen lastoittamista. Lastaksi kelpaa katkaistu suksisauva, tikku, kynä tms Lastat laitetaan molemmin puolin jalkaa, ja kiinnitetään murtumakohdan ylä- ja alapuolelta esim. sideharsolla. Pidä koira kuljetuksen ajan mahdollisimman liikkumattomana.

Limakalvojen värin katsominen

Limakalvojen värin näkee koiralta suun limakalvoilta; huulten sisäpuolelta ja ikenistä. Jos suun limakalvot ovat pigmentoituneet, voidaan limakalvoja tarkastella esimerkiksi silmän sidekalvolta. Epänormaalin vaaleat limakalvot voivat viitata sokkiin tai anemian. Kirrkaan punaiset kiihtymiseen, yleistulehdukseen tai alkavaan sokkiin. Sinertävät ikenet viittaavat kudosten hapenpuutteeseen esimerkiksi sydämen toimintahäiriöiden seurauksena.

Tassun sitominen

Ensin varpaiden väliin laitetaan pumpulia, jolla estetään tassun hautuminen. Haavan päälle latetaan harsotaitos. Päälle kierretään sideharsoa (ei liian tiukalle!). Päällimmäiseksi kierretään liimaside tai muu itseensä kiinnittyvä side (ei liian kireälle), joka kiinnitetään vielä ihoteipillä. Side vaihdetaan päivittäin. Älä anna siteen kastua!

Tekohengitys:

Iso koira

Ennen elvytystoimenpiteiden aloittamista poistetaan mahdollinen vesi keuhkoista asettamalla koira oikealle kyljelleen, kaltevalle alustalle, pää alaspäin. Tarkista, tuntuuko pulssi. Varmista, että hengitystiet ovat auki: poista esteenä oleva lima tms. ja vedä kieli nielusta.

Koiran elvyttämisessä käytetään ”suusta-sieraimiin menetelmää” (Vrt. ihmisellä suusta-suuhun menetelmä), koiran suu pidetään suljettuna ja puhalletaan noin 10-12 puhallusta minuutissa. Tarkkaile, että rintakehä nousee puhallusten tahtiin, mutta suhteuta puhallettavan ilman määrä koiran koon mukaan. (Jos pulssia ei tunnu, jatka hoitoa kohdasta Paineluevitys)

Pieni koira

Pienen koiran elvytys eroaa ison koiran elvytyksestä siinä, että hengitysteiden puhdistaminen tapahtuu nostamalla koira ilmaan takajaloista ja ravistelemalla. Myös puhalletun ilman määrän suhteen tulee olla varovainen ja suhteuttaa se pienen koiran kokoon.

Paineluevitys:

Paineluevitys eli sydänhieronta aloitetaan, jos valtimopulssia ei tunnu, sydänääniä ei kuulu, limakalvot ovat harmaat tai sinertävät ja pupillit ovat laajentuneet.

Iso koira

Koira pidetään edelleen oikealla kyljellään. Elvyttäjällä on joko eläimen selkäpuolella, jolloin eläin voidaan tukea auttajaa vasten tai rintalastan puolella, jolloin eläimen tulee olla selkää seinää vasten. Rintakehän alle laitetaan tyyny. Kämmenet (suuri koira) tai sormet (keskikokoinen koira) asetetaan päällekkäin koiran kyynärpään taakse. Painalluksia annetaan vähintään 60 kertaa minuutissa.

Pieni koira

Elvytystä annetaan yhdellä kädellä eläimen ollessa vasemmalla kyljellään. Rintakehästä otetaan kiinni siten, että rintalasta asettuu tukevasti kämmenstä vasten. Peukalo pidetään rintakehän oikealla puolella, muut

sormet vasemmalla suunnilleen rintakehän puolella välissä. Puristuksia tehdään, jos pystyy, jopa 100 kertaa minuutissa.

Paineside

Paina haavaa, purista viiltohaavan reunat yhteen, peitä vuotokohta suojasiteellä, aseta päälle paino (tulitikkuaski, kivi, sideharso rulla tms.), kiinnitä suojaside ja paino tukevasti haavan päälle.

Pulssin tunnustelu

Pulssin tuntee helposti koiralta nivustaipeesta reisivaltimosta. Koiran sydän löy normaalisti rodusta ja tilanteesta riippuen n. 60 – 150 kertaa.

Oksennuttaminen

Koira saadaan helposti oksentamaan laittamalla hieman kostutettua ruokasuolaa koiran nieluun (kielen takaosaan). Suolasta voi muotoilla koiran kokoon sopivan pallon, jolloin suolan syöttäminen on helppoa. Pitämällä koiran kuonoa kiinni ja taivuttamalla sitä ylöspäin, samalla silittäen koiraa pitkin vedoin leuan alta kohti rintaa, saadaan aikaan nielemisrefleksi.

Oksentamisen jälkeen koiralle on hyvä antaa lääkehiiltä ruoansulatuskanavan toiminnan tasapainottamiseksi. Oksennuttamiseen tarkoitettuista lääkevalmisteista Ipeca-siirappi ei sovi koiralle.

Sokki

Sokki on vaarallinen tila, jonka hoitaminen edellyttää lääke- ja nestehoitoa. Ensiapuna on verenvuodon tyrehdyttäminen ja eläimen takaruumiin nostaminen etuosaa korkeammalle. Ruumiinlämmön ylläpitämiseksi eläin kannattaa kääriä huopaan. Lämminvesipullojen käyttö on suositeltavaa. Jos eläin ei hengitä, tulee aloittaa elvytys.

Koiran pieni lääkekaappi:

- + Boorivettä (eli fysiologinen silmävesi esim Hauveli)
- + Desinfiioiva haavanpuhdistusaine (esim. Betadine)
- + Haavapulveri (esim. Bacibact)
- + Korvanpuhdistusaine (esim Epi-otic)
- + Kyypakkaus
- + Lääkehiiltä
- + Matkapahoinvointilääkkeet (esim. Postafen)
- + Maitohappobakteerivalmiste (esim. Tehobakt)
- + Nestetasapainon ylläpitämiseen liuosta (esim. Nutrisal)
- + Suolaa tai oksennuttamiseen tarkoitettua lääkevalmistetta (Ipeca-siirappi ei sovi koiralle!)
- + Kuumemittari
- + Parafiiniöljyä
- + Pinsetit
- + Pumpulia ja pumpulipuikkoja
- + Sakset
- + Sideharsoa ja sidetaitoksia sekä liimasidettä
- + Kauluri kannattaa hankkia omaksi, kun ensimmäinen tapaturma sattuu

Ensiapuaiheisia linkkejä netissä:

www.elainlaakari.net/
www.pelastetaankoirat.com/ensiapu.html